

onzichtbaar. De van boven open flesch was natuurlijk volkomen aan alle weersinvloeden blootgesteld.

Eerst op 19 April stelde ik voorzichtig een onderzoek in en zag al spoedig eene levende rups; zij waren dus nog niet ingesponnen. Op 3 Mei herhaalde ik het onderzoek, zag een spinsel, doch ook eene rups, zoodat het inspinnen aan den gang was. Dit kwam geheel overeen met het feit, dat ik op 30 April elders op de heide eenige rupsen had zien rondkruipen, die dan eene plaats ter inspinning zoeken. Een week later nam ik de flesch weg en vond toen drie gave spinsels met flink levende poppen, waarvan de voorlijkste op 26 Mei den vlinder leverde. Daar ik zes rupsen in de flesch geplaatst had, is dus de helft aldus met succes den winter doorgekomen, wat eene goede uitkomst is, als men bedenkt, dat in de natuur de overwinterde rupsen in het voorjaar ook heel wat zeldzamer zijn dan de zeer veel voorkomende najaarsrupen vóór de overwintering. Van de ontbrekende rupsen heb ik enkele restanten teruggevonden; zij waren niet beschimmeld, doch geheel verteerd.

Op grooter schaal zou men deze methode kunnen toepassen door b.v. glasruiten om meerdere heideplanten te plaatsen; hout kan daarvoor niet dienen, daar de dieren daartegen opklimmen en ontvluchten. In elk geval kan men op deze manier de dieren zonder moeite tot ontwikkeling brengen en verschijnen de vlinders dan op den normalen tijd, namelijk in de tweede helft van Mei en in Juni.

Putten.

J. TH. OUDEMANS.

De pop van *Pararge megaera* L.

Naschrift.

Over de pop van dezen vlinder deelde ik een en ander op de wintervergadering der Ned. Ent. Ver., gehouden op 16 Februari 1919, zie Verslag p. XV—XVI, en vervolgens in de Ent. Ber. van 1 Mei 1919, p. 151—152, mede. In de eerstgenoemde mededeeling vermeldde ik o. a., wat SEPP er over schrijft, zoomede wat HOFMANN in „Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas”

omtrent deze soort, zoomede omtrent *Pararge maera* L. en *aegeria* L. ten beste geeft. De heer BRANTS was zoo welwillend, mij nog mede te deelen, dat WILDE in zijne „Systematische Beschreibung der Raupen” op p. 34 schrijft: „P. schwarz, grün oder gelblich, mit 2 stumpfen Kopfspitzen”, en dat CH. G. BARRETT in zijne „Lepidoptera of the British Islands”, 1893, Vol. I, p. 238, na de pop van *P. megaera* eerst als groen beschreven te hebben het volgende; mededeelt: „But sometimes, instead of green, the pupa is of a more or less dark brown, or even sooty-brown, almost black, but the bright yellow abdominal spots are generally conspicuous; and no difference whatever is observable in the butterflies resulting from these differently coloured pupae.”

Uit deze, zoo mede uit de vroegere aangehaalde mededeelingen, blijkt dus, dat men wèl heeft opgemerkt, dat de pop niet altijd dezelfde kleur heeft, doch er heërscht toch in de nadere omschrijving daarvan iets onzegers. De opgegeven kleuren loopen van groen over geel en bruin naar zwart. Men zou dus meer aan groote variabiliteit gaan denken. Mijne tot nog toe verkregen uitkomsten geven slechts twee kleuren te zien, die echter hemelsbreed uiteenloopen, n.l. grasgroen en diepzwart. Wat ik echter vooral wilde uitmaken, en daarvan rept geen der aangehaalde schrijvers iets, is de vraag, of de kleur van de pop verband houdt met de sexe. Inzonderheid verdiende dit punt onderzocht te worden, daar HOFMANN (zie Verslag p. XVI) mededeelde, dat de manlijke pop van de verwante *P. maera* geelgroen is, de vrouwelijke donker-groen tot zwart. De door mij verkregen uitkomst (zie E. B. p. 152) leerde, dat het kleurverschil der poppen bij *P. megaera* in geen enkel verband met de sexe staat, daar zoowel de groene als de zwarte poppen mannetjes en wijfjes opleverden.

Ik hoop de proeven nogmaals op grooter schaal te herhalen.

Putten.

J. TH. OUDEMANS.